

OBSAH

Predhovor / 9

- I. JAZYKOVÁ KOMUNIKÁCIA A TVORBA AKTUÁLNEHO TEXTU / 11
 1. Podstata jazykovej komunikácie / 13
 2. Model jazykovej komunikácie / 14
 3. Faktory komunikačnej situácie / 16
 4. Normy v medziludskej komunikácii / 17
 5. O komunikačnom zámere a komunikačnom pláne / 19
 6. Jazyková a komunikačná kompetencia / 20
 7. Komunikačná kompetencia a prepínanie kódu / 22
 8. O dvoch existenčných svetoch jazyka / 23
 9. Vzťah medzi jazykom a rečou / 25
 10. Etika a estetika jazykovej komunikácie / 27
 11. Jazyk ako nástroj estetiky a kreativity / 29
 12. Idiolekt ako výrazová značka človeka / 31
 13. Materinský jazyk – jazyk nášho detstva / 34
 14. Obsahová náplň jazykového prejavu / 35
 15. Formálna stavba jazykového prejavu / 37
 16. Jazyk ako živý organizmus / 38
 17. O havarijnom stave jazykovej praxe / 39
 18. Kedy je text kultúrny a kultivovaný / 41
 19. Kultivovaný prejav a emócie / 42
 20. Architektonika jazykového prejavu / 43
 21. Slovo a veta ako základ logickej stavby textu / 45
 22. Logika jazyka a logika textu / 46
 23. Prasacia chrípka a logika jazyka / 48
 24. Myšlienkový obsah textu a stavba vety / 49
 25. Realizácia obsahových vzťahov vo vete / 50
 26. Slovosled a stavba vety a textu / 52
 27. Vzťah medzi stavbou vety, kontextu a lexikou / 53
 28. Nadväznosť viet v kontexte a texte / 55
 29. Väzba stavebných jednotiek textu / 57
 30. Syntaktická synonymia / 58
 31. Spisovný jazyk má celonárodnú platnosť / 59
 32. Smog a gýč v jazykovom vyjadrovaní / 61
 33. Generačné napätie otcovia – deti a slangové vyjadrovanie / 62
 34. Pragmatický aspekt jazykového prejavu / 65
 35. Pragmatické zameranie v publicistike a v rečníckom prejave / 66
 36. Výrazové bohatstvo slovenského jazyka / 68
 37. O našom vzťahu k jazyku ako hodnote / 69
 38. Jazyková komunikácia a snobizmus / 71
 39. Národný jazyk a naša národná náтура / 72

40. Slovenský jazyk v premenách času / 73
41. Štúrovo riešenie jazykovej situácie / 75
42. Zápas o novú podobu spisovného jazyka / 76
43. Uzáknenie tzv. opravenej slovenčiny / 77
44. Matica slovenská a vývin slovenčiny / 78
45. Najnovšie obdobie vývinu slovenčiny / 80
46. Slovenčina po našom vstupe do únie / 81
47. Individuálny a sociálny život jazyka / 82
48. Slovník pre každého verejného činiteľa / 84

II. VÝBER VÝRAZU: ETIKA, ESTETIKA A LOGIKA TEXTU / 87

1. Povery o jazyku a jazykovedcoch / 89
2. O jazyku a o úrovni jazykovej praxe / 90
3. Kto môže byť na Slovensku suverénom / 93
4. Život spoločnosti a dynamika jazyka / 94
5. Slovná zásoba a výber výrazu / 95
6. Správnosť a vhodnosť jazykového výrazu / 97
7. Významové a funkčné premeny slova v kontexte / 98
8. Slovo v širšom spoločenskom kontexte / 100
9. Kontextové významy slova a logika jazyka / 102
10. Expresívnosť neznamená nespisovnosť / 104
11. Univerbizácia a ekonomika vyjadrovania / 106
12. Funkčné využívanie viacvýznamových slov / 110
13. Synonymá a výrazová variabilita textu / 111
14. Väzenie a výrazová variabilita textu / 113
15. Rečová vata a slovné barly politikov / 114
16. Príležitostné a móдне používané slová / 116
17. Používanie výplnkových, významovo prázdnych slov / 118
18. Konzumenti médií a multiverbizácia / 120
19. O nových významoch slova vytesniť / 121
20. Nebavme sa, radšej hľadajme riešenia / 123
21. Medaile treba rozdávať opatrno / 124
22. Ako a kedy niekoho dobehnúť / 125
23. Kontextový význam slovesa bantovať / 127
24. Susedovci v dorozumievacom procese / 128
25. Ako si vybaviť agendu s elektorátom / 130
26. Slovo diskurz a výrazová variabilita / 131
27. Kto môže byť chytrejší ako piatak / 132
28. Čo nás môže dvíhať zo stoličky / 134
29. Rádový môže, no nemusí byť aj radový / 135
30. Olympiakos ukázal Slovanu iný level / 137
31. Čo chcem, smiem, musím a čo nemusím / 138
32. Častokrát nemusí byť viac ako často / 139
33. O skloňovaní niektorých podstatných mien / 141
34. Výslovnosť mäkkého l a skloňovanie / 142
35. Častice a subjektívnosť vyjadrovania / 143
36. Ešte o využívaní častíc aj – ani v texte / 146
37. Funkčné využívanie prísloviak v texte / 148
38. O používaní niektorých predložiek / 149
39. Využívanie druhotných predložiek / 150
40. Významový rozdiel medzi keď a kedy / 152
41. Významové odtienky a spojka kebyže / 154
42. Výrazová variabilita a spojka či / 155
43. Zdvojovanie spojok a logika vety / 157
44. Funkčné využívanie zámen vo vete a v texte / 159
45. O dlhších a kratších tvaroch zámen / 161

- 46. Zvratné zámeno sa a slovosled vety / 163
- 47. Stylistika gramatickej kategórie rodu / 165
- 48. O takzvanom odborníckom vyjadrovaní / 167

III. ÚSTNA A PÍ SOMNÁ FORMA PREJAVU V MASMEDIÁLNEJ A RĚTORICKEJ KOMUNIKÁCIÍ / 169

- 1. Oficiálnosť – neoficiálnosť v jazykovom prejave / 171
- 2. Internet – nový komunikačný fenomén / 172
- 3. Výhody a nevýhody internetovej komunikácie / 173
- 4. Reč prezradí človeka aj na internete / 175
- 5. Internet, čítanie a jazyková hra / 177
- 6. Internet, jazyková kultúra a využívanie slangu / 179
- 7. Slovenčina v elektronických médiách / 180
- 8. Trhové prostredie v médiách alebo na čom sa vozia slovenské celebrity / 183
- 9. Intonácia v elektronických médiách / 184
- 10. Časté intonačné problémy v médiách / 186
- 11. Napätie medzi ústnosťou a písomnosťou / 187
- 12. Jazyk, pravopis a logika textu / 189
- 13. Čo učiť v škole, ak sa zruší ypsilon / 191
- 14. O pravopise a výslovnosti slov a slovných spojení / 193
- 15. Používanie a výslovnosť samohlásky ä / 195
- 16. Výslovnosť samohlások a dvojhlások / 196
- 17. Výslovnosť spoluhlások a spodobovanie / 198
- 18. Funkcia úvodzoviek v písaných textoch / 200
- 19. O problémoch s písaním prísloviiek a čísloviek / 202
- 20. Zrod a rozvoj rétoriky / 204
- 21. Klasifikácia rečníckych štýlov v antike / 207
- 22. Osobnosť rečníka v rétorickej komunikácii / 208
- 23. Kompozícia rečníckeho prejavu / 209
- 24. Rámcové zložky prejavu a titulok / 211
- 25. Klasifikácia rečníckych prejavov / 213
- 26. Verejné monologické prejavy / 214
- 27. Dialogické ústne jazykové prejavy / 217
- 28. Opakovanie výrazu v rečníckom prejave / 218
- 29. Rečnícke figúry založené na opakovaní / 219
- 30. Výrazová sila obrazného pomenovania / 222
- 31. Syntax rečníckych prejavov / 224
- 32. Možnosti mimojazykových prostriedkov / 226
- 33. Zvuková realizácia rečníckeho prejavu / 228
- 34. Spôsoby prednesu rečníckeho prejavu / 229
- 35. Výslovnostné štýly a zvuková realizácia textu / 230
- 36. Jazykovo-intonačné stvárňovanie prejavu / 232
- 37. Rytmická organizácia prejavu / 233
- 38. Intenzita hlasu a dôraz pri prednese / 234
- 39. Gramatická a stylistická funkcia pauzy / 236
- 40. Tempo ako gramatizujúci a štylizujúci prostriedok / 237
- 41. Funkčné možnosti melódie a hlasového registra / 238